

Oudheidkundige Kring Voorst

Kroniek

Alsoo Roelofken Henrix van Ter Wolde ge-
boortig, veld in de 40 jaren, gewesene dienst-
maagt in het Mannenhuis alhier, in deser
stads hagen getrokken, daar uit ontvlucht en
wederom in Beluven geapprehendeerd en alhier
gebracht zijnde, vrijwillig sonder pijn en banden
heeft bekend, dat zij, nadat twee a drie wee-
ken te voren binnen dese stad ten huise van
de apotheker Hamer, enig roeten kruid katoen
gekocht, onder voorgeven van daar mede het ge-
wormte, waar mede zij zeer behept soude zijn,
te verslijven, op den 25. febr. laatste zijn
de geweest zaterdag des avonds ten huise
van de bakker in de Menstrate, londen

De secretaris van Deventer schreef niet alleen het vonnis, hij tekende er bovendien naast hoe het moest worden voltrokken aan „Roelofken Henrix van Ter Wolde, getrouwd in de 40 jaren, gewesene dienstmaagd in het Mannenhuis alhier”.

oudheidkundige kring voorst

opgericht 18 december 1975

Werkruimte:

Duistervoordseweg 104, 7391 CH Twello

Geopend: dinsdag/woensdag van 09.00 tot 16.00 en voorts op afspraak. Tel.: 0571 - 27 70 90

E-mailadres: info@okvvoorst.nl - Website: www.okvvoorst.nl

Betalingen uitsluitend via Rabo-rekeningnr.: 36.28.09.267

Ereleden:

Mr. J.H. Hermsen, H.J. ten Hove †, J. Lubberts en L. Sevenster

Dagelijks bestuur:

Bert van de Zedde, voorzitter	Kon. Wilhelminaweg 15	7391 ER	Twello	0571 - 27 29 43
Secretaris, vacature				
Wim Wassink, penningmeester	Parkelerweg 25	7391 EV	Twello	0571 - 27 26 80
Ruud Egberts	Burg. v.d.Feltzweg 29	7391 HL	Twello	0571 - 27 44 49
Jan Groenenberg	Hietweideweg 30	7391 XX	Twello	0571 - 27 60 37
Gerard van Zijl	Lindelaan 13	7391 JX	Twello	0571 - 27 19 75

Werkgroepen/Contactpersonen:

Kantoorcoördinator: Truus de Haan-Diks	Kneuterstraat 22	7384 CN	Wilp
Bibliotheek: Gerard Vrieling	G. v. Prinstererstraat 23	7391 KS	Twello
Gemeente-Archief: Annemarie Geerts	Gem.huis - Postbus 9000	7390 HA	Twello
Studiezaal open maandags 9.00-17.00 E-mail: gemeentearchief@voorst.nl			

Lidmaatschap

De jaarcontributie bedraagt thans € 14,- per persoon. Voor gehuwden en partners woonachtig op hetzelfde postadres geldt € 16,50. Voor wijzigingen van adres en/of lidmaatschap en overige vragen: Tel. 0571 - 27 70 90 of postbus 170, 7390 AD Twello

Kroniek

De Kroniek beoogt een breed-georiënteerd informatiemedium van de Oudheidkundige Kring Voorst te zijn - een blad dat, van en voor de leden, kosteloos verschijnt in de maanden maart, juni, september en december. Bij het VVV en boekhandel Oonk is het blad ook los verkrijgbaar voor € 4,-. Geheel of gedeeltelijke overname van artikelen is niet toegestaan zonder schriftelijke goedkeuring van de redactie en betreffende auteurs.

Mailadres alléén voor kopij: kroniek@email.com

Druk: Drukkerij Bussloo, Bussloo

Oplage: 650

Omslag: wurgling

ISSN 1384-8682

- DE KRONIEK DIT KWARTAAL:

Inhoud

• Van de bestuurstafel	2
• Lezing en activiteiten	3
• Kroniekpost	6
• Van onze zusterverenigingen - G. Vrieling	8
• Nostalgie bij de OKV - B. ten Bosch	9
• De familie Sloet - G. Vrieling	11
• Terwoldse aan de Paal - W. Tempelman	16
• Boerenlandhek - J. Lubberts	18
• Ongewaarde erven van Teuge - B.W. van 't Erve	19
• Bakker Hulsebos - B. ten Bosch	29
• Proces verbaal - G. Vrieling	31

Aan dit nummer van de Kroniek werkten mee:

Bertus ten Bosch, B.W. van 't Erve, Ada van der Goot,
Gerrie Groenewold, Jan Lubberts, Wouter Reinders, Martha Roos,
Wim Tempelman, Gerard Vrieling, Wim Wassink en Bert van de Zedde

Foto's OKV archief, tenzij anders vermeld; tekening Jan Lubberts

Uiterste datum kopijaanlevering septembernummer: 1 augustus

In haar vergaderingen van het afgelopen kwartaal is onze toekomst een weerkerend punt op de agenda.

De zorg rondom de accommodatie is groot. Wij zien wel panden die leeg komen en prima te gebruiken zijn als vervangende ruimte. Maar vrijvallende panden krijgen een huurprijs mee, die ons budget te boven gaat of liggen minder goed ten opzichte van bereikbaarheid voor onze leden en vrijwilligers. De vervanging van vertrekkende bestuursleden is tot op heden niet ingevuld en maakt de druk op de zittende leden groter. De positie van secretaris binnen het bestuur is de centrale spil binnen het bestuur. Helaas

hebben benaderde personen voldoende argumenten aangegeven om niet aan ons verzoek te voldoen. Ook de redactie van De Kroniek is geminimaliseerd, een zorg die voelbaar is doordat er nu nog maar een redactielid actief is. Gelukkig is de opmaak van ons blad verzekerd van voldoende kwaliteit, maar een beperkte redactie kan dit niet allemaal oplossen dus ook daar moeten 'schrijvers' bijkomen. De ledenvergadering heeft een voorstel tot contributie-verhoging gekregen om per lid te verhogen met €1,00. Dat is vastgesteld in de ledenvergadering van 26 april en met de inning van 2011 zal dit worden aangepast door de penningmeester. Oud €14,00 gaat worden €15,00 en oud €16,50 krijgt een aanpassing naar €18,50. Hiermee denkt het bestuur het verwachte tekort over de komende jaren te neutraliseren. De druk op de vrijwilligers aan de Duistervoordseweg neemt verder toe door de beperkte ruimte. De onduidelijkheid over een vervolgstap naar een kwalitatieve ruimte is onvoldoende zichtbaar in de tijd. Financieel bouwen we een kleine reserve op over 2009 en dat is voor een deel gereserveerd voor onze toekomstige accommodatie. De verdienste van deze reserve ligt bij onze vrijwilligers die met beperkte middelen en ruimte werken aan de zichtbaarheid van de OKV. Het was jammer dat de geplande lezing van Gerard van Zijl tijdens onze ledenvergadering geen doorgang kon vinden door opname in het ziekenhuis. De keuze is gemaakt om de lezing aan te houden en waar mogelijk een nieuwe datum te plannen. De beste verteller is hij die ook de lezing heeft samengesteld en wij wensen hem beterschap toe. De vrijvallende tijd is gebruikt om de leden bij te praten over de stand van zaken rondom onze accommodatie en de mogelijkheden tot inrichting van de boerderij de Hunne. De penningmeester mocht op de ledenvergadering nieuwe leden registreren en nieuwe sponsors toevoegen. Brasserie-Restaurant Korderijnk gaat advertentie plaatsen in De Kroniek.

Gezocht:

2 nieuwe bestuursleden met deelterrein secretariaat en PR

De bestuursvergadering worden maandelijks gehouden (11 x per jaar). Voor deze functie kunt u contact opnemen met een van de bestuursleden.

2 redacteuren voor De Kroniek

De redactie zorgt voor artikelen in de Kroniek en uitgave van ons blad. Verschijnt 4x per jaar.

Informatie Gerrie Groenewold kantoor OKV of een van de bestuursleden.

Verslag van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op donderdag 22 april 2010 gehouden in Brasserie/Restaurant Korderijnk te Twello

De vergadering had een matige opkomst, 48 leden hebben de presentielijst ondertekend.

Bericht van verhindering werd ontvangen van: R. Egberts, A. Geerts, W. Hartmans, W. Ooms, J. Lutje Berenbroek, R. Meijer, J. Schutte,

• Opening & mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom. Door plotselinge ziekenhuisopname van de heer Gerard van Zijl gaat de lezing met glasnegatieven van Oud-Deventer vanavond niet door. Omdat er niemand is die deze lezing kan overnemen is besloten wat meer informatie te geven over de hopelijk toekomstige huisvesting van de vereniging in boerderij "De Heurne".

Vervolgens verzoekt de voorzitter een minuut stilte om de ontvallen leden, onder wie de heer Theo Küpers, één van de eerste vrijwilligers, te gedenken.

Een aantal vrijwilligers heeft de vereniging verlaten, maar gelukkig zijn er ook nieuwe bijgekomen. Het algemene beeld van de OKV is goed, na een aantal lastige jaren zijn we weer op de goede weg. Door opschoning van het ledenbestand blijkt het aantal leden iets te zijn afgenomen. De financiën zijn nu geheel op orde.

De noodaccommodatie is te krap. "Goed Wonen" is inmiddels eigenaar van het complex aan de Duistervoordseweg 106 waarin wij opslagruimte hebben; het woonhuis is eigendom van fam.v.d.Belt en staat te koop. Het gebruik van dit pand is ons opgezegd maar er is nog geen koper. De opslagruimte is tot 2011 beschikbaar. Voortdurend is actief gezocht naar andere werkruimte maar de huurprijs bleek steeds te hoog.

Onze website www.okvvoorst.nl is in de afgelopen tijd vernieuwd en verschaft steeds meer informatie. Graag ontvangen we uw reactie op onze site.

Bestuurslid en eindredacteur R. Meijer, werd in december door ziekte overvallen en moest noodgedwongen zijn OKV werkzaamheden neerleggen..

In verband met de ANBI-structuur moeten de statuten worden aangepast en gemoderniseerd. Van de 800 leden zijn er 535 stemmen nodig voor goedkeuring. De voorstellen tot wijziging zullen, met retour-antwoordkaart, aan alle leden worden toegezonden. De notaris zal de gang van zaken controleren.

- **Verslag jaarvergadering 2009**

De notulen worden goedgekeurd.

- **Jaarverslag secretaris**

Het jaarverslag wordt goedgekeurd.

- **Financieel jaarverslag 2009**

De financiële situatie ziet er beter uit dan vorig jaar. De penningmeester a.i. heeft hard gewerkt om de ledenadministratie op orde te brengen. De gemeentelijke subsidie van ruim € 2.300 is nog niet ontvangen omdat er ook een aanvraag voor apparatuur is ingediend en dit tesamen door de ambtenaren bekeken wordt. Het Waterschap heeft 2 pc's geschonken en ook andere bedrijven staan wel computers af. Verder wordt opgemerkt dat er geen rekening is ontvangen voor gebruik van gas/water/licht, maar dat daarvoor wel een bedrag op de begroting is gezet.

- **Verslag kascommissie**

De heren E.J. Aalpoel en J.H. Lutje Beerenbroek hebben de kascontrole op 16 maart jl. uitgevoerd en bevonden de administratie in prima staat. Dhr. Aalpoel leest de schriftelijke verklaring voor en vraagt décharge voor penningmeester a.i. en bestuur. De leden stemmen in met applaus.

De voorzitter stelt voor de kascommissie te vernieuwen en vraagt leden zich te melden. De heren H. Klunder en E. Stol stellen zich beschikbaar terwijl de heer W.van Oorspronk zich als reserve opgeeft.

De Heren Aalpoel en Lutje Beerenbroek ontvangen als dank een boeket bloemen.

- **Begroting 2010**

De begroting is gecompriemd opgesteld en vertoont een hoog reservebedrag. Dit heeft te maken met het feit dat we nu "anti-kraak" gehuisvest zijn en dus geen huur betalen, maar op de begroting is wel voorzien in een huurprijs. Snijden in de kosten bleek niet mogelijk. Het is toch wel noodzakelijk, gezien de huisvestingsplannen, om onze inkomsten te verhogen en het bestuur stelt een contributieverhoging van € 1,- per lid voor. Stemmen gebeurt bij handopsteking en de meerderheid gaat akkoord. Een lid vindt de verhoging te laag en niet reëel in vergelijking met de zusterverenigingen. Sommige leden betalen al jaren meer. De voorzitter wijst er op dat extra ondersteuning als gift aftrekbaar is van de belasting. Ook verzoekt hij de aanwezigen nieuwe leden te werven. Hij dankt de leden voor hun instemming.

Pauze

- **Bestuurssamenstelling**

Er doen zich een aantal wijzigingen in het bestuur voor:

De heer R. Meijer heeft zich in december gedwongen moeten terugtrekken.

De heer W. Wassink, nu penningmeester ad interim, stelt zich beschikbaar. De leden gaan met applaus akkoord.

De heer R. Egberts, al jaren een vaste kern in het bestuur, is niet aanwezig maar stelt zich opnieuw beschikbaar. De leden gaan met applaus akkoord.

Mevrouw M. Roos, secretaris, is niet herkiesbaar. Met lovende woorden en een mooi boeket bloemen bedankt de voorzitter haar voor haar werkzaamheden in de afgelopen vijf jaar, die - zo verzekert de secretaris - met veel genoegen werden uitgevoerd. De leden bedanken haar met applaus.

Leden worden opgeroepen zich kandidaat te stellen voor de functies van secretaris en redacteur.

- **Voordracht bestuur erelid**

Wegens de vele verdiensten van mevrouw J. Schutte, die met veel passie en energie talloze werkzaamheden voor de vereniging heeft uitgevoerd en nog verricht, stelt het bestuur voor haar als erelid te benoemen.

Zo heeft zij het foto-archief opgezet, een uniek systeem dat navolging heeft gevonden bij de zusterverenigingen; gaf lezingen en een historische cursus; maakte speciale uitgaven o.a. het Rabo-100 jaar-boek, Hotel Van Enter, Old Twello en vervolgboek; stelde jarenlang een quiz samen voor de scholen tijdens de klompenweek; vond huisvesting. - kortom, te veel om te noemen, waarbij duidelijk mag zijn dat een aantal bezigheden uiteraard in samenwerking met andere vrijwilligers gebeurde.

Derhalve vraagt de voorzitter toestemming aan de leden om het voorstel goed te keuren zodat het bestuur op een later tijdstip het erelidmaatschap kan aanbieden en het bijbehorende gouden speldje kan uitreiken. De aanwezigen stemmen in met luid applaus.

Dan volgt de diaprojectie met toelichting over de huisvestingsplannen op boerderij "De Heurne". In oktober 2009 is door het bestuur en de eigenaar, de heer B. Harmsen, de intentieverklaring ondertekend. In de Kroniek is een verhaal gepubliceerd door de heer J. Groenenberg over deze 14^e eeuwse boerderij. Vele gesprekken worden gevoerd met de eigenaar, gemeente, notaris en aannemers teneinde een gedegen plan op te stellen. Door diverse leden worden vragen gesteld, o.a. over de financiering en over het goed benutten van subsidiemogelijkheden. Gelders Erfgoed is ingeschakeld voor advisering op deze punten. Ook de duur van het project komt aan de orde. Mocht de vereniging onverhoopt moeten verhuizen, dan zal "Goed Wonen" voor vervangende accommodatie trachten te zorgen in het kantoorpand.

Ook wordt er naar de mogelijkheid gevraagd van multifunctioneel gebruik van een pand. Dit aspect is ooit besproken met de bibliotheek, maar dit bleek destijds niet mogelijk. Suggesties worden gegeven voor huisvesting: het woonhuis bij De Arend en de Middelhof, beide in Nijbroek, maar geografisch is dat niet echt praktisch.

Voorts wordt "Hof te Dale" genoemd; dit is door de Kunstkring in gebruik genomen. En dan nog bedrijfsgebouwen bij voormalige boerderijen. Vele panden zijn aangedragen en bekeken, maar niet geschikt /te duur bevonden; er blijft verder gezocht worden totdat blijkt dat huisvesting op "De Heurne" definitief haalbaar is. Suggesties zijn welkom!

• Rondvraag

H. Klunder: verzoekt foto's van de bestuursleden in de Kroniek te plaatsen voor een betere herkenbaarheid en betrokkenheid. Dit voorstel zal in het bestuur en redactie worden besproken.

B. ten Bosch: noemt het gebouw van de Molukse gemeenschap Lawa Mena als huisvestingsmogelijkheid. Dit is al onderzocht. Bezwaar is dat de ruimtes af en toe door Lawa Mena gebruikt moeten worden voor bijeenkomsten.

T. Koller: er zouden kamers vrij komen in het gemeentehuis. Ook dit is nagevraagd. Deze ruimtes zijn inmiddels bezet door ambtenaren.

Verder worden nog Rehoboth/Teuge en Het Kruispunt/Twello genoemd. Het eerste pand is te klein en te duur, beiden zijn verkocht.

Hierna niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering. Hij bedankt alle aanwezigen voor hun komst en medewerking, verzoekt hen nog de presentielijst te tekenen en wenst allen wel thuis.

Martha Roos, secretaris
9 mei 2010

Kroniekpost

Reactie op Kroniekpost

Ik werk als vrijwilliger bij het Historisch Genootschap Lochem, Laren en Barchem. Daar ligt 'uw' Kroniek altijd ter lezing op de tafel van "De Veldmaat", het onderkomen van het Genootschap. Natuurlijk kijk ik het blad altijd even door; nieuwsgierig naar een mogelijk onderwerp dat mij trekt. Op bladzijde 3 in de 'Kroniekpost' van 2010/1 met als titel 'Uit de oude krant' als ik het stukje over een mooi plekje aan de Veluwezoom. De afbeelding en de aangehaalde stukjes tekst kwamen me bekend voor. Ik ken het oorspronkelijke artikelje. Het is destijds geschreven

door Frederike van Uildriks, die samen met haar partner Vitus Bruinsma, van 1896 tot aan haar overlijden in 1919 in Lochem woonde. Frederike heeft vanaf de start van het bijblad 'Op den Uitkijk' tot kort voor haar overlijden de redactie over dit bijblad gevoerd. Zij verzamelde de teksten en schreef meestal ook meerdere stukjes voor dit blad. Voor het hoofdblad zorgde zij voor de vertaling van bijna alle artikelen. Deze kwamen meestal uit buitenlandse bladen, zoals "Tour du Monde". Het bijblad voerde wat actueler informatie dan het hoofdblad 'De Aarde en haar Volken'. En vanaf ongeveer 1900 ook wel wat toeristische informatie. Meestal zorgde

Frederike daar zelf voor.

In ben in het bezit van haar dagboek en vond bij 8 September 1900 de volgende vermelding:

"18 Augustus hebben wij een heerlijken rit gedaan naar Twello en Voorst en 't resultaat is een stukje in Op den Uitkijk geweest." Ik hoop dat u wat aan deze informatie hebt. Over de tekenaar van de afbeelding kan ik u jammer genoeg niet wijzer maken. Mocht u interesse hebben in het levensverhaal van Frederike van Uildriks, dan kunt u dat nalezen in o.a. 'Het Scholtampt van Lochem' van 25-4-1996 (blz. 7 e.v.) en in het 'Jaarboek Achterhoek en Liemers 1998' (blz. 119 e.v.)

Met vriendelijke groet, Eddy ter Braak

Lezingen en activiteiten

28 augustus 2010

Excursie

Voor leden van de OKV is er op zaterdag 28 augustus 2010 een excursie naar het Veluws Streekmuseum 'Hagedoorns Plaatse', Ledderweg 11 in Epe. U wordt om 13.30 uur verwacht bij het museum in Epe. Er zijn voor u geen kosten verbonden aan het bezoek, consumpties zijn uiteraard wel voor eigen rekening!

Deelname is alleen mogelijk nadat u zich vooraf heeft aangemeld bij Ruud Egberts, 0571-274449 of famegberts@hetnet.nl. Wees er snel bij want het aantal deelnemers is beperkt tot 25 personen.

23 september 2010

Dorpshuis De Pompe in Wilp, aanvang 20.00 uur.

Nieuwe aanwinsten.

Ontvangen van de schrijver het boek "Geschiedenis van Terwolde--meer dan 1050 jaar geschiedenis". Dit boek is uitgegeven door de schrijver J.Lubberts.

(Dit boek is via dhr. J.Lubberts te Terwolde en in de werkruimte van de Oudheidkundige Kring, Duistervoordseweg 104 te verkrijgen)

Enkele bekende oorlogsmonumenten in de gemeente Voorst (fotoboekje).

Lezing door mw. L. de Jong uit Diepenveen over de in november 2004 verschenen bundel met 105 verhalen uit de geschiedenis van Gelderland in een reeks van 'De Nederlandsche geschiedenis in 1001 verhalen'. Mw. de Jong heeft een keus gemaakt uit tientallen brieven, kronieken, dagboeken en andere Egodocumenten vanaf de Romeinen. Het boek bevat veel historische wetenswaardigheden en leuke anekdotes.

18 november 2010

Dorpshuis, Schoolstraat 14, Voorst, aanvang 20.00 uur

Lezing door J. Koornberg over de waterhuishouding op de Veluwe

Van onze zusterverenigingen

Gerard Vrieling.

“Vittepraetje”

(Oudh.Ver. Herderewich) nr.1

In het vorige blad werd al het één en ander verteld over de “koloniale recruten”, die Harderwijk vaak op stelten zette. Vooral de aanwezigheid van prostitutie was een doorn in het oog van de bevolking.

In dit nummer wordt er dieper op het feit van prostitutie ingegaan. Welke overlast en wie er also tegen protesteerden. Uiteindelijk is het stadsbestuur na jaren van strijd overstag gegaan en heeft een bordeelverbod uitgevaardigd. In 1892 “worden huizen van ontucht verboden en zal het houden daarvan strafbaar gesteld worden met een hechtenis van ten hoogste 6 dagen....”

Dat het zover was gekomen kwam ook door de intense inspanning van kerkelijke zijde. Deze hele affaire heeft er toe geleid, dat ook landelijk de bordelen werden gesloten in garnizoenssteden.

Verder nog een artikel over “Van alles wat ver-EEUW-igd”

“De Marke” febr. 2010 (Van de Oudh. Ver. met als werkgebied Beekbergen, Brummen tot aan Ugchelen)

Hierin een artikel over W.A.Scholten de oprichter van de aardappelmeelfabriek in Groningen, die met het maken van aardappelmeel was begonnen in zijn geboortedorp Loenen.

De fabriek heette toen “Tonden” en stond in Foxhol.

Verder een aardig artikel over graan dorsen in oude tijd, waarin ook de dorschvereniging “de Kar “nog aan bod komt.

“Ampt Epe” nr. 175-febr. 2010 (Hist.Ver. voor Emst-Epe-Oene –Vaassen).

De inhoud van dit mooi verzorgde blad wordt als volgt aangegeven:

“Sfeervolle beschrijving van gebeurtenissen in een echt bruin café aan de Markt in Epe...”

“Een boeiend levensverhaal over Paul Akkerman.....in dit artikel wordt de mens en kunstenaar Paul Akkerman neergezet.”

“In juli 1847 komt dokter Adolf Frederik Henri de Lespinassen naar Vaassen. deze genees- en heelmeester komt uit Voorst en heeft de verplichting binnen 3 jaren in de chirurgie te promoveren. Maar in 1852 is hij deze verplichting nog niet nagekomen. Wellicht ging zijn aandacht meer uit naar het experimenteren met chloroform....”

“De Mothoek” nr.1-2010 (Heemk.Ver. Nuwenspete)

Dar er binnen de Heemk.ver. in het najaar 2008 een werkgroep is gestart, die met een aantal vrijwilligers om de door Daniël George van Beuningnen geschonken piramides en waterwerken, gelegen op de Noorderheide tussen Elspeet en Vierhouten te restaureren.

Naar aanleiding hiervan is er een artikel geschreven over deze Van Beuningnen, die zitting heeft in de de S(teenkolen) H(andels) V(ereniging). En deze SHV in Rotterdam weet uit te bouwen tot een

zeer groot en omvangrijk bedrijf.

In het artikel komt ook de bekende naam van Fentener van Vlissingen aan de orde.

Verder een aantal typische Veluwe gezegdes, die de revue passeren. B.v.:

Hij heeft het beddestro nog achter de oren zitten. Als de voerbak komt na het paard, is de haver geen geld meer waard.(meisjes moeten niet achter de jongens aanlopen).

Een paard wil niet van een ezel geleerd

wezen.(De baas neemt niets aan van de knecht)

“Oud Apeldoorn Actueel” nr. 2 mrt. 2010

Speciaal nummer i.v.m. 65 jarig viering van de bevrijding van Apeldoorn.

Enkele artikelen over belevenissen van Apeldoorners over de bevrijding en eventuele oorlogs perikelen.

Nostalgie bij de O.K.V.

Door B. ten Bosch

Onder het koffie drinken zat ik zo eens naar buiten te kijken en zag op het bovenlicht van het raam aan de westkant de restanten van opgeschilderd glas in lood. Dat werd in de oorlog veel gedaan. Ook bij ons thuis is dat gebeurd door de schilder Tiem Tiemens. Hij woonde op het Klein Emstermate aan de Twelloseweg. Hij was daar erg bedreven in. De horizontale en verticale lijnen werden in grijs geschilderd met op de kruisingen witte kruisjes. Hoe hij het precies deed weet ik niet meer,

of hij er een mal voor had, of dat hij het afplakte met plakband. Ook bewerkte hij bij ons thuis de witgekalkte muren, o.a. in de slaapkamer. Daarvoor had hij een bak met saus, meestal rood. Daarin drenkte hij een doek en wrong die uit en met die opgerolde doek rolde hij over de muur in alle richtingen. Dat gaf soortement vlammotief. Ook deed hij het met een stompe dikke ronde kwast, die hij op de muur stipte. Dat gaf weer

een ander motief. Hij heeft ook onze binnendeuren geschilderd. Dat deed hij met gele en bruine verf, dat moest een houtkleur voorstellen. Dan ging hij met de vingertoppen in de natte verf drukken, dat moesten noesten voorstellen. Daaraan zat ik te denken toen ik de resten van dat glas in lood zag, dat er ongeveer vijftien jaar geleden opgeschilderd is. Wie het bij de O.K.V. gedaan heeft, weet ik niet. Er zijn vast wel meer schilders geweest die dat gedaan hebben.

Foto B. ten Bosch

Van magistraten, meesters en gewone mensen

OPSLAG KRIJGEN, EEN OUD PROBLEEM

Hoogwelgeboren Heer.

Zo ik hoor was Dalhuisen beden morgen nog niet weder te huis, als hebbende zeker door het stormachtige weder, het welk wij gister en eergisteren gehad hebben, de reis niet durven ondernemen, doch beden avond vertrouw ik zeker dat hij terug zal komen. Met leedwezen verneem ik uit U Hwg. Geëerde, van de twee dezer dat U Hwg. werkelijk desselfs ontslag als dijkgraaf hebt ingezonden en daarop blijft insisteren, in dien men niet op het besluit van de tractementen wil terugkomen en het welk ik van harte wensch dat gebeuren moge, op dat wij U Hwg. , die in alle opzichten zo voor dien post berekent zijt en het volle vertrouwen der ingelanden geniet als dijkgraaf mogen behouden. Zoo als gewis door de ganse polder vurig wordt verlangd.

Misschien zal zich U Hwg. Nog wel kunnen herinneren dat ik bij gelegenheid van de deliberatie over de tractementen heb aangemerkt dat het naar mijne wijze van zien geen zaak was om dezelve zoo lang voor te dragen als qua lid van het gemeente bestuur. Bij ondervinding wetende dat H.H.Gedeputeerde Staten, in hunne wijsheid, veelal de gewoonte hebben om van het bestuur in gevoelen te verschillen en de voorgedragen posten op het budget te veranderen en in de meeste gevallen te verminderen. Doch U Hwg. meende er zeker van te wezen dat zulks met onze polderbegroting het geval niet zoude zijn en dat althans de tractementen

volgens de voordracht zouden worden geregeld.

Zoals dezelve dan ook wezenlijk hoogst zuinig waren gesteld. Ik bedank U Hwg. wel voor de beleefde inschikkelijkheid om aan mij voor te stellen of het ons zoude conveniëren om tussen 20 en 30 dezer vergadering van het gecombineerd collegie te houden. Wat mij betreft zo is mij de dag geheel onverschillig, mits liefst niet op maandag den 29 dezer, want dan hoop ik zitdag te houden in de brouwerij. (De Zwaan in Terwolde)

Mag de heer Dijkhuysen nu niet aan mijne zuster uitbetalen de bewuste som van f15-: welke haar nog van den polder competeerd, wegens rente van het kapitaal van f300-over het jaar 1838 en kunnen ook onze declaraties wegens buitengewone vacatien, over het vorig jaar mede met worden voldaan.

Met ware hoogachting verblijf ik steeds U Hwg. Dw. En ond. dienaar

Terwolde 4 april 1839.

NB: De Dijkgraaf waarover dit schrijven gaat was de Hoogwelgeboren Heer W.A. Baron Schimmelpenninck van der Oye, Heer van de beide Pollen en Nijenbeek, Lid van de ridderschap der provincie Gelderland, dijkgraaf van Veluwe, op den huize Poll onder Voorst. De brief werd geschreven door W.Dibbetz wonende op de brouwerij de Zwaan in Terwolde.

**Letterlijk overgenomen uit het Archief Polderdistrict Veluwe.
J. Lubberts.**

De familie Sloet tot Oldhuis/De Beele.

Gerard Vrieling

***Dit jaar viert Terwolde met 1050e bestaan.
In de historie van dit dorp zijn wel eens
vreemde dingen gebeurd.
Zo ook in 1819, waarvan de burgemeester
van Twello verslag deed.***

In verband met het verzorgen van de kadastrale kaarten van 1832 was ik de naam "Sloet" in Voorst al tegen gekomen. De lijst van eigenaren gaf alleen niet aan dat de volledige naam "baron Sloet tot Oldhuis" luidde.

Hoe is de familie in Voorst terecht gekomen?

Van oorsprong komt de familie uit Volkenhove, waar zij behoorde tot de adel en ook zitting hadden in de Staten vergadering. In 1700 stierf de oorspronkelijke familie Sloet tot Oldhuis uit.

In 1735 wordt de Vollenhovense havezate overgedragen aan ene Lodewijk Arend Gansneb genaamd Tengnagel. Deze Tengnagel neemt later de naam aan van Sloet tot Oldhuis.

Een zijtak van het adellijke geslacht Sloet van Kersenberg, Oye, Diepenbroek en Westenberg vestigde zich in de 2^e helft van de 18e eeuw in Zutphen. Zoals het in die tijd in die kringen toeging, kwam die via huwelijken en landaankopen in de Voorster contreien terecht.

In het begin werden de Sloets niet bijgeschreven op de lijst van Veluwse ambtsjonkers, waardoor allerlei eervolle baantjes met bijbehorende inkomsten hun neus voorbij gingen.

Op zeker moment wordt ene Ludolph Everhardus Willem Sophonius Sloet (1750-1819), heer van Olthuys en de Beele ,

ambtsjonker van Voorst, burgemeester van Zutphen.

In 1783 werd te Zutphen een zoon geboren genaamd Jan Adriaan Joost. Over de jeugdijaren en bestuurlijke opleiding van Jan Adriaan Joost van vóór 1813 is weinig bekend. Vermoedelijk heeft hij van de bestuurservaring van zijn vader , maar vooral van zijn oom Adriaan W. W. Sloet van Diepenbroek en Sinderen, hem enig idee gegeven hoe de praktijk van het lokale bestuur in elkaar stak.

Jan Adriaan Joost trad in 1805 in Utrecht in het huwelijk met Johanna Jacoba Sara Visscher; zij vestigden zich op het landgoed "de Beele" bij Voorst. Zij kregen twee zonen. Van hen bleef de oudste zoon , Ludolph Anne Jan Wilt , geboren in 1806, ook in Voorst wonen en noemde zich vanaf zijn meerderjarigheid naar het landgoed van zijn vader: "Sloet van de Beele".

Jan Adriaan Joost Sloet wist evenals zijn oom wel aansluiting te krijgen bij de verschillende adellijke families uit de regio. Jan Adriaan en zijn oom Adriaan waren beide zeer vurige Orangisten (aanhangers van de Prins van Oranje). Het gevolg hiervan was, dat oom Adriaan in 1795 als burgemeester van Zutphen werd afgezet, maar in 1813 weer in ere hersteld werd. Jan Adriaan werd door Napoleon verzocht om maire van Voorst te worden. Sloet wei-

gerde dit pertinent. Jan Adriaan Joost was ook president van de Commissie van de Voorster Zomerdijk. In deze functie kreeg hij in 1811 te maken met nieuwe (Franse) wetten en voorschriften op polders, afwatering en zomer- c.q. winterdijken. De Franse wijze van onderhouden en beheeren van de zomerdijken week af van de verschillende Nederlandse manieren van dijkonderhoud.

De Commissie onder aanvoering van J. A. J. Sloet tot Oldhuis voorzag de praktische uitvoering van de Franse maatregelen van een Voorster commentaar wees het op onderdelen af! Dit werd hen door de vrederechter (= dagelijkse rechter) te Arnhem niet in dank afgenomen, hij gaf de Commissie "onderuit de zak".

Hoe durfde men een wet door de Soeverein (=Napoleon) opgesteld van commentaar te voorzien!

Na de inhuldiging van Willem I, maart 1814, werd Sloet voor zijn krachtige stellingname tegenover het Franse Bestuur beloond. Nog het zelfde jaar werd hij verheven tot baron.

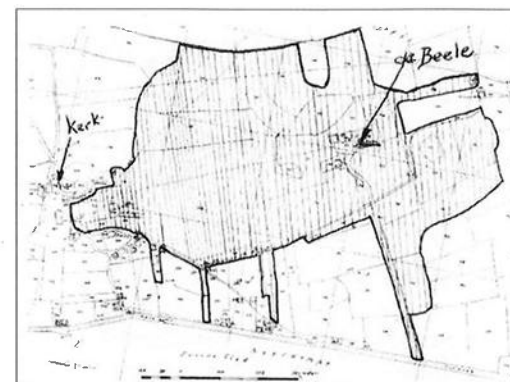
Van 1815 - 1817 bekleedde hij het schoutambt van zijn woonplaats Voorst.

In 1818 werd hij schout van Apeldoorn (tot 1824). Hij heeft hier bergen werk verzet om het schoutambt enigszins financieel rendabel en administratief bestuurbaar te krijgen. (Erfenis uit de Franse "bezettings"tijd). Hij heeft hiervoor ook veel gelobbyd met Koning Willem I, die om het jaar op het Loo verbleef. In 1825 had Sloet ontslag gevraagd en gekregen als schout van Apeldoorn. Hij deed dit, omdat er een nieuwe regeling was gekomen: de schout moest zelf in de gemeente wonen en dat wilde hij niet. Bovendien was zijn oom Adriaan overleden en Jan Adriaan Joost voelde aankomen, dat hij de baan van zijn oom t.w. hoofdschout van Over- en Middel-Veluwe, vanaf 1825 districtscommissaris genoemd, wel zou kunnen krijgen. Zijn loopbaan kreeg inderdaad de door hem gewenste wending. In 1824 werd hij lid van de Gelderse Provinciale Staten wat hij tot 1844 zou blijven. Hij heeft vele artikelen geschreven op het gebied van gewestelijke staathuishoudkunde. Zo constateerde hij, dat het voor ondernemers aantrekkelijk was om zich in zijn district te vestigen, omdat de lucht en het water er schoon waren, de arbeidskosten laag, de bevolking welwillend en de grondprijs niet al te hoog. Verder heeft hij ook veel bemoeienis gehad met de organisatie van het lager onderwijs en de armenzorg op de Veluwe. Ook het doortrekken van het Apeldoornskanaal naar Dieren, de heideontginningen, de schapenteelt en de Nationale Militie waren onderwerpen die zijn aandacht hadden. Over al deze zaken heeft hij vele artikelen geschreven, die hem een groot aanzien gaven over zijn kennis van de Veluwe. Het doortrekken van het Apeldoornskanaal werd mede door de Voorster (Klarerbeek) koperfabrikant J. R. Krepel en

de Apeldoornse molenmaker J. Buitenhuis gesteund.

In 1859 overleed Jan Adriaan Joost baron Sloet tot Oldhuis op 76- jarige leeftijd op huize De Beele.

Zoals al werd gememoreerd kregen Jan Adriaan Joost en Johanna Jacoba Sara twee zonen t. w. Ludolph Anne Jan Wilt (*1806) en Bartholomeus Willem Anne Elisa (*1807). Beide jongens groeiden op in een landelijke omgeving. Volop kregen zij de aandacht en belangstelling voor de natuur. Zij leerden de planten en dieren kennen, maar ze ontwikkelden ook interesse voor de visserij, de jacht en de land- en tuinbouw. Bartholomeus heeft later in een "Narede" van een door hem geschreven dichtbundel het volgende hierover geschreven:

"Mijn vader was een hartstogtelijk liefhebber van bloemen, en schier geen morgen begon hij zijne dagtaak, zonder ersty een bezoek aan zijn bloemkas gebracht te hebben.

Als mijn eenige broeren ik, beiden knaapjes, op onze stille zomersche avonden in den Voorster Enk langs eenzame paadjes tusschen de graanlanden een bloemenruiker zochten, verzuimde onze gevoelvolle moeder niet om ons op

de verscheidenheid van vorm en kleur van bloem en blad opmerkzaam te maken....." (Sloet: "Winteravondrood". Narede 158-159)

De beide jongens gingen op ongeveer 13-jarige leeftijd naar het adellijke internaat "Instituut van Kinsbergen" te Elburg. Hier werden ze voorbereid voor hun latere universitaire studie. Het instituut trok adellijke leerlingen uit heel Nederland. Maar voor het zover was, deelden zij nog "in de spelen van de Voorster dorpsjeugd" en kregen zij van hun ouders onderricht in de natuurlijke en bijbelse geschiedenis. Na het Instituut werden beiden juridisch student te Utrecht.

In 1831 hebben ze deelgenomen aan de Tiendaagse Veldtocht tegen België (1830). Ludolph A. J. W. Sloet begon na zijn rechtenstudie in 1830 als advocaat en procureur te Zutphen. In 1834 trouwde Ludolph met Jacoba Maria Visscher, een volle nicht van moederszijde. Zij kregen samen zeven kinderen, waarvan er drie respectievelijk op 2-, 22 - en 29- jarige leeftijd zijn gestorven. Hij was niet alleen een kundig jurist, maar ook een wetenschapsman, die vele wetenschappelijke verhandelingen en boeken het licht deed zien. In zijn Zutphense jaren kwam zijn actieve belangstelling voor de Gelderse geschiedenis tot ontwikkeling. Zo schreef hij "Bijdrage tot de kennis van Gelderland". Voor de Gelderse Volksalmanak schreef hij o.a. een artikel genaamd "Over oudheden op de Veluwe".

Een eervolle erkenning van zijn wetenschappelijk werk was zijn benoeming in 1856 tot lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen. Verder had hij nog vele belangrijke functies: griffier van de Staten van Gelderland; president van de Raad van Toezicht op de Staatsspoorwegen. Na het overlijden van zijn vader Jan

Adriaan Joost in 1859 had hij het ouderlijk huis "De Beele" geërfd.

Zijn jongere broer Bartholomeus (Bart) kreeg uit het nalatenschap het huis "Oldhuis" te Vollenhove.

In 1861 tekende koning Willem III zijn benoeming tot Gouverneur-Generaal van Nederlands - Indië. Dit ambt heeft hij tot 1866 vervuld. In deze tijd heeft hij een aantal belangrijke hervormingen doorgevoerd, die de inlandse bevolking ten goede kwamen. Zo hief hij verplichte teelt en levering van specerijen in de Molukken op. Hierdoor kwam de eeuwen lange monopolie te vervallen.

Zijn ambtsperiode in Nederlands-Indië was niet één van zijn gelukkigste. In september 1866 kreeg Ludolph, baron Sloet van de Beele, eervol ontslag. Dit verzoek hield mede verband met de slechte gezondheidstoestand van zijn vrouw Jacoba, die nog geen maand later overleed. Ludolph legde toen per direct zijn functie als Gouverneur-Generaal neer.

Vier dagen later scheepte hij zich in om naar Nederland terug te keren als een eenzaam man. Dit kwam door dat behalve zijn echtgenote, kort daarvoor ook zijn oudste zoon op 29-jarige leeftijd in Batavia was gestorven. Terug in Nederland vestigde hij zich in Leiden om zich geheel aan wetenschappelijk onderzoek te kunnen wijden. Maar ook in deze stad achtervolgde hem problemen in de familie. Zijn derde zoon Johan J. S., werd vader van een buitenechtelijk kind, dat hij verwekt had bij een schippersdochter. Dit feit was voor Ludolph een grote zonde, die hij wilde ontvluchten. Daarom vestigde hij zich in 1872 in Arnhem waar hij in 1890 stierf. Zijn zoon Johan heeft hij min of meer onterfd. Het landgoed "De Beele" vermaakte hij aan een jongere broer van Johan.

Johan trouwde na de dood van zijn vader

met de schippersdochter; zij kregen na dien nog twee kinderen. De jongere broer van Ludolph A. J. W., Bartholomeus Willem Anne Elisa, baron Sloet tot Oldhuis, ging na zijn juridische opleiding wonen en werken als Geldersman in Overijssel.

Hij werd in 1832 burgemeester van Hengelo. Hier heeft hij zich ingespannen voor goed onderwijs niet alleen wat betreft de leerstof maar ook voor goede onderwijzers. Sloets gedachte was, dat kennis de mens verder kon helpen. In Hengelo was hij begonnen om de leerlingen van de lagere school ieder een vruchtboompje te laten opkweken. Als zij van school gingen kregen zij het boompje mee naar huis. Hij trouwde met Wilhelmina Arntzenius uit Zutphen. Zij zijn 10 jaar getrouwd geweest. Wilhelmina stierf in het kraambed van haar vierde kind. In deze tijd had Sloet, zoals hij doorgaans genoemd werd, vele belangrijke functies. Omstreeks 1848 was Sloet lid van de zgn. Dubbele Kamer voor de grondwetsherzie-

ning en zat hij van 1848-1860 in de Tweede Kamer. Hier was hij een kritisch en eigenzinnig liberaal, die opkwam voor de belangen van het platteland. Hij had grote kritiek op het beleid t.a.v. Nederlands-Indië. Hij pleitte ervoor dat de Nederlandse koloniën beschouwd moesten worden als een Nederlands provincie. (!!) Een Javaan zou de zelfde rechten moeten hebben als een Overijsselaar of Geldersman. Dit werd hem niet in dank afgenomen. Verder was hij rechter in Zwolle, lid van de gemeenteraad, redacteur van twee tijdschriften en bestuurslid van de "Overijsselse Vereniging tot ontwikkeling van de Provinciale Welvaart".

Bartholomeus stond dicht bij het boerenleven. Het bezit van boerderijen en landbouwgrond in de Achterhoek, de Veluwe (o.a. in Oldebroek) en in verschillende plaatsen in Overijssel bracht hem ook dichtbij de praktijk. Toen Bartholomeus W. A. E. zeventig werd kreeg hij ontslag als rechter. Hij treedt dan uit het openbare leven en kan zich geheel wijden aan zijn passie natuur en ontwikkeling van de landbouw.

Sloet was ook nog een niet onverdienstelijk poët. Volgens de volkskundige Tjaard de Haan (1912) werden Sloets natuurgedichten slechts overtroffen door Guido Gezelle. In deze periode heeft hij twee dichtbundels het licht doen zien: "Herfstdraden" en "Winteravond". Ook volgens deze De Haan is in meer dan één gedicht "zijn schoongeschakeerde geboortetoeving op ontroerende wijze terug te vinden." Hij heeft o.a. een gedicht geschreven over de "linde op het kerkhof van Voorst", dit gedicht had hij opgedragen aan zijn broer Ludolph.

Hoewel Sloet van adel was, heeft hij zich er nooit op laten voorstaan. Hij noemde de adel zelfs "vermolmden boomstammen",

hetgeen hem veel vijanden opleverde. Hij pleitte zelfs voor een eenvoudig graf boven een praalgraf.

Dr. Wim Coster, schrijver van het boek "Baron op klompen - Mr. B. W. E. baron Sloet tot Oldhuis: aan de hefboom tot welvaart" ziet Sloet met zijn passie voor het milieu- hij verzette zich tegen het kappen van bomen op de Zwolse singels- "als een erflater van De Groenen. Maar als volbloed liberaal had hij ook trekjes van Bolkestein, net zo'n "freischwebende Intelligenz". Terwijl je hem in zijn vasthoudende optreden ook met Jan Marijnissen kunt vergelijken."

Bartholomeus Willem Anne Elisa overleed in 1884 te Zwolle.

Geraadpleegde literatuur:

Historisch Centrum Overijssel: "Baron op klompen"

- "De Stentor" regio Zwolle dd. 18-10-2008. De bezittingen van Jan Adriaan Joost Sloet tot Oldhuis Gegevens uit "Biografisch Woordenboek Gelderland" door Elze Luikens

militaire kaart uit 1844

Terwoldse aan paal gewurgd

Wim Tempelman

Het zal de oplettende lezer niet ontgaan zijn dat het dorp Terwolde zich dit jaar accentueert met de viering van haar 1050 jarig bestaan. Een jubileumjaar waarmee de Terwoldenaren zich tot "hot-spot" in de regionale historie hebben uitgeroepen. Al was het alleen maar door de publicatie over de historie van "zijn" Terwolde van de hand van verenigings-compaan en Terwolds tycoon Jan Lubberts.

Zonder voor te willen dringen was mijn aandacht al een jaartje eerder op Terwolde gericht, echter zonder schriftelijke gevolgen. Het betrof destijds een artikel van de hand van de auteurs Leo Lensen en Willy H. Heitling. Zij publiceerden in de tachtiger jaren wekelijks in het Deventer Dagblad een artikel. Davenport en regio vormden het toneel voor hun historische schetsen.

"Vrouw uit Terwolde werd na moordpoging aan de paal gewurgd" stond boven de schrijftuut. Ongewild zie je Terwolde dan toch even met andere ogen. Het ging om Roelofken Henrix. Haar wieg stond veertig jaar geleden in Terwolde en ze was nu (1786) werkzaam in het Deventer mannenhuis. Als dienstbode wel te verstaan. Maar er waren kapers op de kust voor die betrekking. Ook destijds al een krappe arbeidsmarkt dus.

Bij de weduwe Hoeberinkje in de Korte Bisschopstraat in Deventer was de (eveneens) Terwoldse Ja(e)nneken Jansen betrekking. Zij kreeg op een avond een jongen aan de deur die haar een pakje kwam brengen. Janneken opende het na haar

papmaaltijd en zag dat ze eigenaar was geworden van drie "beten rogge". De pap was in die dagen kennelijk ook niet alles en ze at nog één van de plakken roggebrood. Volgens het rechtbank verslag werd ze onmiddellijk daarna hevig onwel. En dat nog wel op een manier "dat ze haar gehele verdere leven de gevolgen van deze wandaad aan haar gezondheid zou blijven voelen". Een formulering advocaat Spong waardig. Gelukkig voor haar kon ze de roggebroodsnee samen met de pap uitbraken.

Nijverig toog de magistratuur ten onderzoek. De jongen werd gevonden maar bleek geheel te goeder trouw.

Hij vertelde op weg te zijn om een rok bij de kleermaker op te halen toen hij bij de put in de Brinkpoortstraat staande gehouden werd door een vrouw. Zij verzocht hem een pakje te bezorgen. De jongeling liet zich de kans op een welkome bijverdienste niet ontglippen.

Een oortje (¼ stuiver) kon hij verdienen als hij een pakketje bij haar zuster wilde afleveren. De jonge ijlode vertrok en was in een paar minuten terug: van Brinkpoortstaat naar Korte Bisschopstraat is

inderdaad geen wereldreis. Om zeker te zijn van zijn verdienste vertelde hij Janneken in levende lijve gesproken te hebben. Herkennen deed hij zijn opdrachtgeefster niet omdat ze haar schortedoek over het hoofd geslagen had.

Terecht koesterde de rechterlijke macht argwaan en al helemaal toen de resterende "broodjes" rattekruid bleken te bevatten. Bij nader onderzoek bleek die dag bij apotheker Hamer rattekruid gekocht te zijn door een vrouw die voorgaf last te hebben van "gewormte". Ook de bakker van het brood werd bekend: hem trof geen blaam, werd spoedig duidelijk. Zo kwam men terecht bij Roelofken Henrix. Eigenhandig had ze het gif, vermengd met boter, stevig in de broden verwerkt. De boter had ze gestolen in het mannenhuis en in haar onderkleding verstopt. Daarin trof men het merkteken van de familie van dr. Jacob Fokkink aan waar ze voorheen in dienst was geweest. Tegelijkertijd werd de reden van het misdrijf duidelijk. Roelofken dreigde bij het mannenhuis ontslagen te worden en Janneken zou haar plaats innemen.

Roelofken trachtte op niet mis te verstane wijze haar arbeidsplaats veilig te stellen. Het toenmalige opsporingsteam had de zaak in drie weken tot helderheid gebracht. Hoe de ondernemende Terwoldse het voor elkaar kreeg werd uit het artikel niet duidelijk maar vast staat dat ze kans zag uit het gevang te ontsnappen. Ze wist zich ergens op de Veluwe schuil te houden; tevergeefs, ze werd opnieuw ingerekend. Haar vonnis luidde: dood door wurging aan de paal. Aanvankelijk zou haar lichaam nog op het rad worden gelegd ter afschrikking. Daar is het niet van gekomen. Bij wijze van gratie werd verkreeg ze "de aarde en de kist".

De secretaris van de stad Deventer had de gewoonte de uitspraken van de rechtbank in beeld te brengen. Een wat morbide aandoend tijdverdrijf maar de man had kennelijk tijd in overvloed voor een plaatje met een praatje. Deze werkwijze is ook uit andere steden bekend. In Deventer is hij de enige geweest die in deze trant werkte.

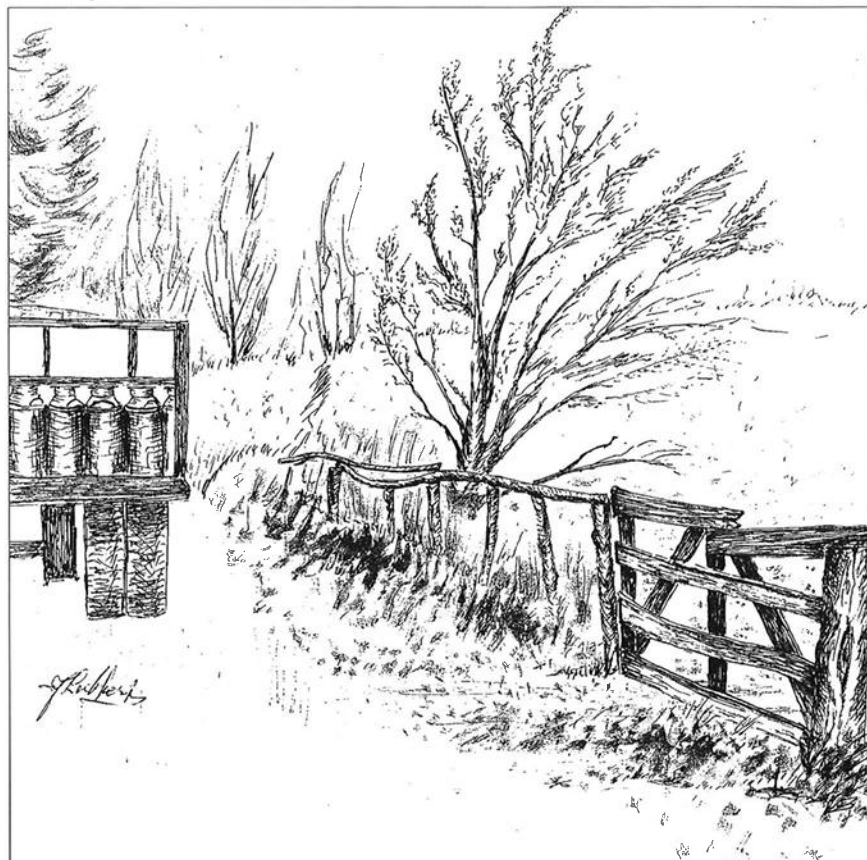
In de zaak van het Terwoldse Roelofken werd één van de hoogst zeldzame doodvonnissen tegen een vrouw geëist. Het vonnis werd voltrokken voor het Deventer stadhuis. Het front van het schavot was naar het Grote Kerkhof gericht en zodanig voor de trappen opgesteld dat men er vanuit het raadhuis op kon stappen. De twee rechters en de twee stokmeesters (gevangenbewaarders), vergezeld van secretaris en boden maakten vanaf het plein het vonnis bekend.

Boerenlandhek

Boerenlandhek.

Vóór de uitvinding van het prikkeldraad, werden hagen geplant als veekering. Deze hagen bestonden uit allerlei planten, veelal met doorns, waaronder slee- en meidoorn. De doorgang in de stekelige (vaak gevlochten) hagen werd afgesloten met een houten hek. Het oude woord voor hek is tuin. Dit is nog terug te vinden in woorden als betuining, omtuinen en in het Duitse woord Zaun. Het perceel dat omringd werd door een hek werd op den duur ook tuin genoemd. Vroeger werden boerenlandhekken gemaakt van boomhout, afkomstig van erfbeplantingen rondom boerderijen. Recenter werden landhekken steeds meer van plankhout gemaakt en de laatste trend is hekken van metaal. De uitvinding van het prikkeldraad door de Amerikaan J. Glidder in 1873, werd een doorbraak die intensieve veeteelt met name in de Verenigde Staten mogelijk maakte. Het bood een snelle en goedkope methode om een gebied af te zetten zodat wild en vee niet konden passeren. In tegenstelling tot de als afrastering dienende doornige struiken en hagen, kon dit draad handig verplaatst worden. Hekken, zoals op

bovenstaande tekening afgebeeld, zijn in de loop der tijd door de komst van de elektrische omheining die zich laat sluiten middels bedrading grotendeels verdwenen. Afgebeeld hek was te vinden in het dorp Voorst.

“De “ongewaerde” boerderijen van de Teugse- of Silvolder mark.

B.W. van 't Erve

In de markenboeken van de Teugse- of Silvolder mark kom je behalve veel patroniemen en familienamen (zie namenlijst) ook de namen tegen van de kleinere “ongewaerde” boerderijtjes, bewoond door zogenaamde *kotters* of *keuterboertjes*. Deze boerderijtjes werden vaak beheerd door de echtgenotes terwijl hun man op daghuur was bij de “*hereboeren*”. In de wintermaanden als er geen werk op het land was deden ze aan thuiswerk zoals: klompen maken, houtskoolbranden, weven, kledermaken, riet- of strodekken, manden en korven vlechten, huisslachting of karman.

De bewoners moesten hun pacht of canon (erfpacht) aan de marke betalen voor gebruik van de markegrond en/of voor *uitgang* naar de straat.

In tegenstelling tot de *gewaerden*, veelal “*lantheeren*” en grootgrondbezitters, hadden de *ongewaerden* geen stemrecht in de marke.

Over de gewaerde boerderijen is o.a. geschreven door: Dirk Otten, in zijn boek “Boerderijnamen in Voorst”, door J.J. Speelziek, in zijn boek “van op Den Toega naar Teuge” en door J.J.S. Baron Sloet in de uitgave de Geldersche Markerechten. Ook de heer J. Groenenberg schonk in de Kroniek van de Oudheidkundige Kring Voorst, 29ste jaargang nr.3/4 jaargang 2006

aandacht aan deze materie.

Dat de bewoning erg armoedig was blijkt uit het volgende:

In 1817 werd een nieuwe weg aangelegd van Teuge naar Vaassen, *De Steenweg*. Ten behoeve van het werkvolk werd een bouwkeet neergezet. Deze stond op markegrond dicht bij het huis van de familie Oosthof.

Twee jaar later is het werk klaar en de keet dient afgebroken te worden. Dan doen Egbert Helderman en zijn vrouw Fenneken Teunissen het verzoek om er met hun twee kinderen van 12 en 14 jaar oud te mogen wonen. Dit werd toegestaan tegen een pacht van 12 stuivers 's jaars. In 1855 toen alleen de weduwe met één van haar kinderen nog leefde richtte buurman Oosthof aan de marke het verzoek om de keet te mogen afbreken vanwege de hinder.

Hij kreeg geen toestemming maar wel de opdracht zich “*in de minne (te)moet(en) schikken*” met de weduwe Helderman en haar zoon Hendrik.

De volgende *ongewaerde* boerderijtjes worden in de markeboeken genoemd (of de bewoners ervan) en met behulp van kadastrale gegevens uit 1832 is de ligging te bepalen.

Van "Couckoucksplaatsje" tot "Berghege"

Teugseweg 20.

Kadaster: Sectie D nr: 238.

Groot 0,8 ha.

Op 8 juni 1716 verzocht de heer Aalbert Jansen Couckouck (van de Koekoekstede, nu Avervoordseweg 12 De Vecht-Terwolde)

de marke erfgenamen "om voor zijn zoon Jan Aalbers Couckouck een huisje in de marke te mogen neerzetten en tevens een stukje land te mogen aangraven".

16 juni daaropvolgend werd hem verteld dat "het goedgevonden is tegen een pacht, ingaande Petrie 1717 (22 februari) van 10 stuivers 's jaars voor de eerste drie jaren. De volgende drie jaren voor 30 stuivers 's jaars. Daarna voor 3 gulden 's jaars, met een voorlopige pagttijd van totaal 12 jaren". In 1730 werd de pacht verlengd met 6 jaar maar ging vervolgens onverminderd door tot het jaar 1812. Toen kregen de ingezetenen van de marke een verhoging van 5 stuivers per gulden pacht.

Jan Aalbers Koekkoek overleed vijf jaar later, in 1721, en zijn weduwe Anneken Meyns (ook Meurs genoemd) nam de pacht over tot 1743, toen werd haar zoon Hendrik Jan Koekkoek pachter.

In 1760 pachtte Hendrik Jan Koekkoek samen met zijn buurman Hendrik Stokking een tussenliggend 'campje' voor een gezamenlijke pacht van 4 gulden 's jaars met bij aanvang een jonge vette gans voor de markerichter.

Hij had de pech dat in 1792 zijn huisje tot de grond toe afbrandde. Gelukkig voor hem werd hij dat jaar vrijgesteld van de pachtsom van 3 gulden pacht. Hij

herbouwde zijn huis tot de staat zoals we die anno 2010 in grote trekken nog kunnen herkennen. In 1802 werd het in een verpondingslijst aangeduid als "Nygetimmerte". In 1796, hij was toen ruim tachtig jaar, liet hij het over aan zijn zoon Jan Hendriks Koekkoek. Diens zoon, Marten Koekkoek nam het over in 1818. Marten hield het precies 10 jaar vol. In 1829 werd Marten Kruitbosch pachter. Hij was gehuwd met Janna Jansen. Zij kregen 5 kinderen waaronder dochter Willemken. Zij trouwde in 1852 in met Berend Jan Berghege. Deze Berend Jan werd toen pachter van het "Koekkoeksplaatsje" en noemde het "Berghege", de naam die het nu nog bezit.

Hun dochter Johanna Berghege, trouwde in met Gerrit Jan Scholten.

De kinderen, allen ongehuwd, (de laatste overleed in 1980) lieten het na aan hun burens, de heer en mevrouw Singel. Dit echtpaar verzorgde de familie in hun laatste jaren, stond hen bij met raad en daad en verzorgde de veestapel. De familie Singel tilde met behulp van lieren en dommekrachten het complete dak 80 cm. omhoog en bracht rondom een spouwmuur aan. De familie Singel bleef er wonen tot 1992. Toen verkochten zij het aan de huidige bewoners de familie Dronkelaar.

De bewoners waren:

1716—1721 Jan Aalbers Koekkoek
1721—1743 weduwe van Jan Aalbers, Anneken Meyns.

1743—1796 Hendrik Jan Koekkoek.

1796—1818 Jan Hendriks Koekkoek.

1818—1829 Marten Koekkoek.

1829—1852 Marten Kruitbosch.

1852—1887 Berend Jan Berghege. (geh. met dochter van Marten Kruitbosch)

1887—1920 Gerrit Scholten. (geh. met dochter van B. J. Berghege)
 1920—1980 De kinderen van Gerrit Scholten.
 1980—1992 familie Singel.
 1992—heden familie Dronkelaar.

“het Dijkje” I
 Teugseweg 14
 Kadaster: Sectie D nr: 261

Groot: 0,68 ha.

In de markeboeken vele jaren aangeduid als “het Dijkje”

In de buurt en bij de bewoners van oudsher “t Vlesse vonder” genoemd. In archieven is deze naam niet teruggevonden.

In 1698 woonde hier ene Gerrit Janszoon die aan de marke voor uitgang 8 stuivers per jaar moest betalen. Alle volgende bewoners tot 1841 hebben dit moeten betalen. In dat jaar kocht Derk Groothedde het samen met zijn ongetrouwde broer Teeuws Groothedde.

Dit waren en zijn de bewoners:

1698—1714 Gerrits Janszoon.
 1714—1744 Jan Gerrits junior.
 1744—1773 Gerrit Gerrits. (zoon van Jan).
 1773—1801 Gerrit Hattink.
 1801—1835 Berend van Hoorn, schoenmaker en gehuwd met een dochter van Gerrit Hattink.
 Na 1835 is ‘het Dijkje’ afgebrand, vervallen of gewoon gesloopt.
 In 1841 bouwde Derk Groothedde op het zelfde perceel maar ongeveer 80m naar het oosten de nu nog bestaande boerderij. Derk in 1817 geboren op het “Hoge Vonder” zal de naam meegebracht hebben naar de ‘Vlesse’. Vandaar de naam “Vlesse vonder”.

1841—1874 Derk Groothedde.
 1874—1929 Roelof Groothedde.
 1929—1967 Roelof Groothedde. (zoon van Roelof)
 1967—heden Jan Derk Groothedde.

Jan Derk (Dirk Groothedde genoemd) was van een andere tak Groothedde's en trouwde in met een dochter van Roelof Groothedde. In 1829 kreeg Berend van Hoorn een tweede uitweg naar de nieuwe weg naar Vaassen en moest hiervoor 4 stuivers per jaar extra betalen.

In het kadaster van 1832 stond het huisje nog ingetekend op het perceel 262. Op kaart nr. 393 van de “Historische Atlas Gelderland” van uitgeverij Robas, (in 1863 en 1871) is dit boerderijtje ongeveer 80 m. verplaatst richting “de Kleine Vlesse”. Het staat dan nog op hetzelfde perceel. Een muursteen geeft het jaartal 15-9-1841 aan met de initialen T.G.H.en D.G.H. staande voor de gebroeders Teeuws- en Derk Groothedde.

“Het Dijkje” II later “De Kleine Vlesse”
 Teugseweg 12,
 Kadaster: Sectie D nr: 397a.

Groot: 1,03 ha.

Dit plaatsje wordt soms ook “Hofstee” genoemd maar vaker nog “Het Dijkje” en het wordt gepacht van het “Slijkhuys”. Wel moet de pachter 8 stuivers per jaar betalen aan de mark voor de uitgang. In 1697, als het markeboek deel 1, begint werd “Het Dijkje” gepacht door Aalbert Bloemink.

1721 Aalbert Bloemink.
 1721—1759 Marten Jans.
 1759—1769 Willem Jans.
 1769—1779 Jan van Olst.
 1779—1789 Gerrit Jansen
 1789—1795 Brunis Reinders.
 1795—1803 Berend Nooyer.
 1803—1823 erven Berend Nooyer.
 1823—1832 Dries Jansen.
 1832—1875 Jochem ten Hove, gehuwd met Wilhelmina van Goor.
 1875—1904 Johannes ten Hove, gehuwd met Derkje de Vries.
 1904—1960 Gerrit Weijenberg, gehuwd met dochter Tonia ten Hove.
 1960—1995 B.J. Schipper, gehuwd met

dochter Tonia Weijenberg
 A.J. Schipper.

1995

In 1823 vestigde Dries Jansen de scheuter van “De Hutte” zich op “de Kleine Vlesse”. Hij beheerde dit bedrijfje al vanaf 1803 nadat Berend Nooyer was overleden.

Hij moest in 1823 zijn woning “De Hutte” (nu Woudweg 12) verlaten omdat hij zijn functie als scheuter neerlegde en zijn opvolger in de “dienstwoning” ging wonen.

“De Hutte”
 Woudweg 12.
 Kadaster: Sectie C nr: 306
 Groot 1,00 ha.

Dit huisje wordt vele jaren in de markeboeken aangeduid als “de Hutte”. Dat “de Hutte” een behoorlijke en goede woning is geweest valt af te leiden uit de pacht prijs die aan de marke betaald moest worden. Vanaf 1697 betaalden de meeste “kotters” (keuterboeren) 3 à 4 gulden per jaar, voor “de Hutte” diende echter 8 gulden te worden betaald. Dit bedrijfje was voorbestemd voor de “markescheuter”. Een scheuter was een eenvoudige vorm van een politieagent. Hij moest wantoestanden melden bij het markbestuur. Als extra beloning ontving hij elke twee jaar een nieuwe hoed. Vaak moest hij karweitjes opknappen, zoals het repareren van een brug, een coem (comme =duiker) plaatsen, kleine reparaties aan wegen verrichten, boetes aanzeggen en soms ook innen. Voor grotere werkzaamheden ontving hij een dagloon van 8 stuivers. Bij het beëindigen van zijn ambt moest hij zijn plaatsje verlaten en plaatsmaken voor

zijn opvolger. Meestal was dat zijn zoon zodat er niet verhuisd hoefde te worden.

Voor 1697 is Lange Jans bewoner van "de Hutte" en tegelijkertijd scheuter in de mark.

In 1697 werd zijn weduwe Trijntje Jans scheuter en bleef dat tot 1713. Ten nam haar zoon Willem Jans het over. Hij kreeg het verzoek van het markebestuur om de functie net zo accuraat uit te oefenen als zijn moeder.

Hij bleef scheuter tot 1765.

De bewoners in volgorde:

1697	Lange Jans.
1697— 1713	Trijntje Jans.
1713— 1765	Willem Jans.
1765— 1823	Dries Jansen.
1823— 1859	Herman Oostendorp.
1859— 1876	J. Hagen.
1876— 1942	familie Veldhoen.
1942— 1992	Jan Halkus.
1992--	Roelof Bosch
heden	familie Palm.

In 1859 werd de functie van scheuter opgeheven.

In 1859 werd het verhuurd aan J. Hagen. Het jaar daarop in 1861 kocht Jan Hagen zich uit voor 250,- gulden.

Hij bleef er wonen tot 1876 en verkocht het toen aan Hugo Veldhoen uit Nijbroek, gehuwd met Hermina Keurhorst. Zij kregen 7 kinderen waarvan er twee, Hugo en Lena, ongetrouwd op de boerderij bleven.

Jan Halkus, een zoon van hun zuster die getrouwd was met Harm Halkus kocht in 1942 de boerderij en trok in bij zijn ongetrouwde oom en tante, die in 1953 en 1963 kwamen te overlijden. In 1992 verkocht hij de boerderij aan

Roelof Bosch, die de hoeve grondig verbouwde. Het pand werd nog twee keer doorverkocht en wordt tot op heden bewoond door de familie Palm.

In 1770 verzocht de markescheuter, Dries Jansen, zijn markebestuur om de drie eiken boompjes op de markegronden naast zijn huis te mogen kappen en te gebruiken voor reparatie van zijn huis. Het werd toegestaan, mits hij "des te beeter zijn post als scheuter koomen waar te nemen".

Van Dries Jansen is bekend dat hij in Beekbergen werd geboren en ten tijde van zijn aanstelling in Twello woonachtig was. Hij trouwde op 19 april 1765 met Janna Hendriks uit Terwolde. Janna overleed op 4 december 1779 en Dries hertrouwde op 4 maart 1780 met Fenneken Wilms uit Twello.

"De Cremerij"

Nu Rijksstraatweg 208
Kadaster: Sectie D nr: 357
Groot 0,37 ha.

In 1719 deed Frederic de Cremer een verzoek aan het markebestuur om een uitweg. Hij mocht op de grond van de gereformeerde diaconie een huisje zetten. Hij kreeg voor 10 stuivers 's jaars een

uitweg naar de markeweg.

In het markeboek werd hij elk jaar afwisselend ingeschreven als Frederic van Til (Tiel)

en als Frederic de Cremer (Cramer).

Hij overleed in 1753 en zijn weduwe in 1769. Zoon Lambert van Til bleef er tot 1808 wonen.

In 1808 nam diens zoon Peter van Til de bezitting over tot deze in 1821 in handen kwam van Reinder van Hoorn.

Reinder was een zoon van Berend Jan van Hoorn en Janna Hattink die "het Dijkje" (later "Vlesse Vonder") aan de Teugseweg 14 pachtten.

Het is niet te achterhalen wat er met de "Cremerij" is gebeurd.

In het kadaster van 1832 stond het nog ingetekend maar in de *Historische Atlas Gelderland* die in 1865 begint was het verdwenen.

1719—1753 Frederic de Cremer.

1753—1769 zijn weduwe.

1769—1808 hun zoon Lambert van Til.

1808—1821 Peter van Til (zoon van Lambert

1821—1851 Reinder van Hoorn.

"Van Zijlshofstede" tot "Assevat"

Teugseweg 10

Kadaster: Sectie D nr:384

Dit boerderijtje was eind 17^e eeuw algemeen bekend. In het doopboek van Twello werd namelijk onder het jaar 1696 Jan Gerrits in Aschvat ingeschreven. Uit het gebruik van het voorzetsel *in* blijkt dat het boerderijtje annex tapperij was. Men woonde op de boerderij. Op de kaart van 1832 staat "Het Assenvat". Een akte uit 1862 beschrijft de kasterstede *het Assevat* met 4,4 ha grond. De naam herinnert vrijwel zeker aan een opslag voor as, destijds een belangrijke meststof. Uit

enkele protocollen blijkt dat "het Assevat" in de 18de eeuw een tweede naam had: *Een erf en goed genaamd, Zijlshofstede of het Assevat, buyrschap Den teuge.* (Uit: Boerderijnamen in Voorst - Dirk Otten)

"Net voordat we op de Rijksstraatweg aankomen, zien we eveneens aan de linkerzijde een oude boerderij, genaamd het Assevat. Deze naam heeft een nauwe relatie met 'houtskoolbranden', waaruit de conclusie getrokken kan worden, dat daar de houtskoolbrander gewoond zal hebben. Deze woonstede ligt circa 300 meter ten zuiden van de Trienenbolt, zodat men op die plek bij heersende westenwind weinig last van de rook gehad zal hebben".

(uit: van Op den Toega naar Teuge.- J.J.Speelziek.)

In een protocol wordt voor 1688 genoemd *Jan Hendriks op den Zijl*.

Uit de markeboeken weten we dat er voor 1697 ene Gerrit Jansz. Ziel (Zijl) op dit plaatsje woonde.

In 1698 werd zijn zoon genoemd Jan Gerrits Zijl op de *Zijlstee*.

In de DTB boeken (doop, trouw en begraafboeken) van Twello vinden we op 22 januari 1686 het huwelijk van Jan Gerrits op de Zijl en Geertje Jans, geboren op 4 november 1660.

Zij kregen 4 kinderen, allen genoemd op de Zijl.

Vader Jan was geen goed voorbeeld voor zijn kinderen, want hij deed alles wat de marke voorschriften verboden hadden. Er ging geen jaar voorbij of hij diende zich op de markevergadering te verantwoorden voor zijn daden en moest tevens zijn boetes betalen.

Van beroep was hij houtskoolbrander.

Voor elke "coolshope" moest toestemming gevraagd en tevens één gulden per hoop betaald worden.

Gerrit Jans lapte deze voorschriften constant aan zijn laars en brandde er vrolijk op los. En of die houtskoolhopen nu op eigen grond stonden of op de markegronden (wat ook verboden was); hij trok er zich niets van aan. In 1706 moest hij daarvoor zelfs 8 gulden en 15 stuivers boete betalen. Heel veel geld in die tijd.

Hij voorzag voorts in zijn onderhoud met plaggen steken, maaien, bomen kappen, hout verzamelen, stropen en beesten weiden op de markegronden.

Voor een burenruzie ging hij ook al niet uit de weg. Zo moest hij ooit een boete betalen omdat hij zijn buurvrouw had uitgescholden voor *Schuppendief*. In 1802 was er inwoning op het Assevat van ene Philip Zero, die een klompenmakerij bezat.

Hij werd door zijn buurman Rijck Stevens aangeklaagd bij het markebestuur omdat hij zijn beesten liet hoeden op de Teugsestraat. Stevens had zodoende schade had geleden op zijn veldjes. Hij verzocht de erfgenamen daarvoor reductie.

Na overleg werd hem medegedeeld dat noch hij noch Philip Zero, de klompenmaker, het recht hadden de beesten daar te weiden, 'zo zij ieder één gulden en zes stuivers boete zullen betalen'.

De bewoners van het Assevat:

—1688 Jan Hendriks op den Zijl.
1688—1697 Gerrit Janz Zijl.

1698—1723 Jan Gerrits Zijl.
1730—1756 Jan Jansen Zijl (Ziel).
1756—1777 Willem Jansen Ziel
1777—1801 Broer en zus Willem en Elisabeth Jansen Blanke.
1801—1862 Willem Zoeren.
1862—1903 Johannes Ganzevles, gehuwd met Wilhelmina Demmers.
1903—1947 Jan Andries Ganzevles, gehuwd met Johanna Wesselink.
1947—1980 Hermanus Ganzevles, gehuwd met 1. Johanna Hagen,

2. Maria Westerik.
1980—heden Anton Ganzevles.

"Ruiterhof"
Ganzevlesweg 3
Kadaster: Sectie D nr: 249

De "Ruiterhof" was een klein boerderijtje met nog geen 0,5 ha. grond. Tot het einde van de marke in 1875 moest voor de uitgang 10 stuivers worden betaald.

In 1774 was Willem Jansen Blanke des duivels want het markebestuur wilde alle bomen rond zijn huis, die trouwens op markegronden stonden, kappen. Vurig

bepleitte hij het nut van deze bomen voor schaduw en windvang bij zijn huis. Voorlopig werd hij in het gelijk gesteld en bleven de bomen staan. Rond 1870 is dit huisje tot de grond toe afgebrand.

Metselaar Van den Beld, toen woonachtig aan de Grotenhuisweg in Wilp, had voor het nieuwe huis het metselwerk aangenomen voor 80 gulden. Hij kwam hiervoor elke morgen met de kruiwagen gelopen vanaf de Grotenhuisweg. Leden van de familie Eppenhof die er woonden van 1826 tot 1859 waren wever van beroep. Nog lang daarna werden de bewoners aangeduid als "Van de waevers"

1720—1728 Vorderman.
1728—1763 Willem Derks.
1763—1771 Jan Teunis Moleveld.
1771—1816 Willem Jansen Blanke.
1816—1826 Hendrik Kordeler.
1826—1859 Berend Hendrik Eppenhof gehuwd in 1826 met Antonia Kordeler, een dochter van Hendrik Kordeler.
1859—1889 Hendrik Eppenhof. (zoon van B.H. Eppenhof) gehuwd met A. Mulder.
1889—1929 Antonius Hurenkamp gehuwd in 1859 met Antonia Eppenhof, (dochter van Hendrik Eppenhof).
1929—1930 familie Leerkes.
1930—1972 Everardus Ganzevles gehuwd met Dina Breden.
1972—1990 familie Groenewegen.
1990—heden praktijk voor psychotherapie en sexuologie.

het "Stokkingsplaatsje"
Teugseweg 18, Teuge.
Kadaster: Sectie D nr. 245

Het "Stokkingsplaatsje" werd voor het eerst en eenmalig genoemd in 1761. Toen pachtte Hendrik Jansen Stokking samen met zijn buurman Hendrik Jan Koekkoek een stuk bouwland gelegen tussen hun beider bezittingen. Nu kadastraal bekend onder Sectie D perceel nr. 246, groot 1,36 ha. De pachtprijs bestond uit 4 gulden 's jaars voor hun samen en eenmalig bij aanvang een jonge vette gans voor de markrichter. Voorheen werd het bouwland verhuurd aan wijlen Jan Willem Breurman. In 1839 kwam Hendrik Stokking te overlijden en zijn erven -zijn vrouw was al in 1801 overleden- verkochten het huisje aan Hendrik Linthorst die getrouwd was met Johanna Diks. Ook nam hij de pacht van het stukje grond over. In 1856 kocht Hendrik Linthorst dit stukje grond van de marke voor 100 gulden. Zijn buurman kocht in 1859 zijn deel voor 140,62⁵ gulden. Een dochter van Hendrik Linthorst trouwde in met Josephus van der Liende.

Hun zoon trouwde in met Mina Ganzevles; zij bleven kinderloos.

1761—1801 Hendrik Jan Stokking.
 1801—1839 weduwe Stokking.
 1839—1856 Hendrik Linthorst.
 1856—1885 Jozeph van der Liende
 gehuwd met dochter
 Gerharda Linthorst.
 1885—1925 van der Liende.
 1925—1960 Hein van der Liende gehuwd
 met Mina Ganzevles.

In 1960 is het in andere handen
 overgegaan en tot ongeveer het jaar 2000
 hebben er zes verschillende families
 gewoond. In willekeurige volgorde zijn
 dat de families:

-- Van Essen,
 -- Arendsen,
 -- Pouw,
 -- Valk,
 -- Angelier,
 -- Kuipers.

Vanaf ongeveer 2000 wordt het bewoond
 door de familie Braakman.

"De Zwaan" Rijksstraatweg 194
 Op het kadaster Sectie D nr: 347
 Eerder op lokatie Sectie C nr: 208

Groot 5 ha.

Van oudsher een logement met een
 bijbehorende boerderij. Hier werden de
 jaarlijkse marke- vergaderingen gehouden
 op de tweede maandag na Pinksteren.
 Dan kon en moest iedereen zijn of haar
 pacht of canon (erfpacht) betalen.
 De vertering liep wel eens uit de hand
 zodat er meer betaald moest worden
 dan er binnenkwam. Zo werd op de
 vergadering van 20 mei 1714 besloten dat
 de gezamenlijke verteringen niet boven
 de 3 gulden mochten uitkomen. Dit ging
 een aantal jaren goed tot het weer uit de
 hand liep en er besloten werd om de
 vergaderingen te verplaatsen van 3 uur 's

middags naar 11 uur 's ochtends. Dit had
 weer tot gevolg dat veel markebestuurders
 afwezig bleven en er nauwelijks besluiten
 konden worden genomen.

Als reactie hierop werd besloten dat
 bij afwezigheid een goudgulden boete
 betaald moest worden. Wel mocht men
 een afgevaardigde sturen, een pachter
 of de meijer. Maar dan wel met een
 volmacht. In 1748 werd besloten dat ieder
 die te laat voor de vergadering kwam "één
 Schelling zal betalen voor den armen".
 In 1788 werd besloten het
 aanvangstijdstip terug te zetten naar 3 uur
 's middags.

De eigenaren en beheerders van het
 logement werden uitvoerig beschreven
 door de heer J. Groenenberg in de
 Kroniek van de Oudheidkundige Kring
 Voorst, 29ste jaargang nr. 3/4 van het jaar
 2006.

Bron: gemeentearchief Voorst

Bakker Hulsebosch de boer op voor 'n smaakje aan zijn brood

Bertus ten Bosch

*In de oorlog woonden wij aan de Wijkseweg in Terwolde.
 Onze bakker heette Hulsebosch, die een bakkerij had
 tegenover de molen van Dieperink. Toen er tijdens de
 bezetting niets meer te krijgen was, moest ook de bakker
 zich behelpen. Zout en gist werden zeer gemist! Het brood
 kwam net zo uit de oven als het deeg erin gegaan was.
 Alleen was het aan de buitenkant iets gebakken. Wegens
 het gebrek aan gist, was het brood net een rol stopverf.
 'Kleipoppen' noemde mijn moeder het.*

Om toch nog een beetje smaak aan het
 brood te krijgen - zout was er ook niet
 meer - ging Hulsebosch de boeren langs,
 die vlees van de huisslachting in het zout
 bewaarden. Hij haalde de bloederige
 pekkel op en werkte dit door het deeg.
 Zodoende kon je toch nog wat proeven
 aan het brood. Van het deeg werd dan
 een gedeelte bewaard, dat na enige tijd
 natuurlijk ging verzuren. Het werd dan
 alsnog door het deeg gewerkt om als gist
 te dienen. Maar een groot succes was dat
 niet.

De boeren hadden geslacht in de tijd dat
 er nog wel zout te krijgen was, diepvrie-
 zers waren er natuurlijk nog niet. Het
 vlees werd ingezouten en in ketels en
 teilen bewaard, meestal in de kelder. Door
 het zout werd het bloed en het vocht aan
 het vlees onttrokken en dat werd door de
 bakker verzameld.

Mijn moeder stuurde me in die tijd vaak
 naar Hulsebosch om kantbrood te halen.
 Dat waren platte stukken roggebrood die
 als opvulling gebruikt werden in de bus-
 sen waarin roggebrood gebakken werd.

Dit ging buiten de broodbonnen om en
 was dus een welkome aanvulling op het
 broodrantsoen. Maar die 'kosten' waren er
 niet altijd, want er waren meer kapers op
 de kust. De oven in de bakkerij werd nog
 op de ouderwetse manier gestookt met
 takkebossen. Dit rijshout werd opgehaald
 (of gekocht) bij de fruitkwekers in de om-
 trek, die de bomen snoeiden. Dat waren
 in die tijd nog vaak hoogstammen. Die
 takken werden aan bossen gebonden en
 opgestapeld op de 'riezemiete'.

'Holt oe is stille'

De winkel bij de bakkerij was heel klein
 en aan de binnenkant groen geschilderd.
 Op het schap stonden groene bussen met
 o.a. 'Terwoldse Moppen', koekjes die Hul-
 sebosch zelf bakte. Als je de winkel bin-
 nenkwam, met een echte tingelingbel, was
 er links een houten wand met een deur
 naar de huiskamer, waar altijd een hoop
 lawaai was van de kinderen. Het echtpaar
 Hulsebosch had elf kinderen en vaak
 gebeurde het, als je de winkel in kwam
 en mevrouw Hulsebosch stond achter de

toonbank, dat ze de deur naar de woonkamer opendeed en naar binnen riep:

'Holt oe is stille'.

Met Sinterklaas stond er altijd een grote blikken stoomboot in de etalage met *'Spanje'* er op. De jongens van Hulsebosch hadden altijd wat bijzonders. Ze waren aan het experimenteren met radio's, daarvoor hadden ze een lange antenne draad gespannen aan de bergroeden van de bergschuur die achter de bakkerij stond. Of ze hadden een vlieger gemaakt, die allerlei capriolen uithaalde in de lucht.

*De bakkerij van Hulsebosch met de winkel in de jaren vijftig.
De foto is genomen vanaf de stelling van de molen, tegenover de bakkerij.*

Direct na de oorlog waren ze in de weer met een fiets met een hulpmotor op de bagagedrager. De bakkerij werd in 1959 gesloten. Hulsebosch kon gebruik maken van een saneringsregeling. In 1963 is de familie Hulsebosch naar Deventer vertrokken en kwam er een breiatelier in het pand.

Aan deze hele geschiedenis moet ik vaak denken als ik nu op zaterdagmorgen bij een warme bakker in de winkel sta en ik kan kiezen uit wel twintig verschillende soorten brood. Wat een verschil met de jaren vijftig toen er niets te kiezen viel.

Processen-verbaal

Gerard Vrieling

***Dit jaar viert Terwolde met 1050e bestaan.
In de historie van dit dorp zijn wel eens
vreemde dingen gebeurd.
Zo ook in 1819, waarvan de burgemeester
van Twello verslag deed.***

"Pro justitia.

Op heden den twaalfden der maand Maart achttienhonderd en negentien des voormiddags ten tien uren vertoonde zich voor Mr. Philips Pelgrim Everts, schout des ambts Voorst Provincie Gelderland, Hendrik Sporenburg, veldwachter te Terwolde voor ons brengende een Persoon welke hij had gevonden in een hooiberg te Terwolde en veinsde slechts eenen arm te hebben door de linker onder zijn klederen verborgen, en de mouw van zijn buis even boven de elleboog afgesneden te hebben met oogmerk, dat hij slegts eenen arm had.

Wij dezen persoon ondervraagd hebbende, heeft dezelve ons gezegd genaamd te zijn Jan Paulus Noël geboren te Amsterdam, oud te zijn 24 jaren en gediend te hebben onder het 3e & 4e Bat: Artillerie van Linie, doch van daar te Ijn gepasporteerd volgens eene Paspoort, die hij ons vertoonde in d.d. 11 July 1817.

Dat nu sedert enigen tijd had rondgezworven en met bedelen zijn kost gekregen, zonder eenig middel van bestaan te kunnen aantonen. Wij denzelven verder onderzocht hebbende, is gebleken, dat hij zijnen linker arm onder zijne klederen had verborgen, zonder dat wij daarvan

eenigen gemak konden ontdekken terwijl hij de linker mouw van zijn buis had afgesneden op de hoogte van even boven den elleboog, het welk het voorkomen had, als of de eene arm aldaar afwas. Wij hebben uit aanmerking dat deze Persoon eene krankte veinsde & alzoo aan bedriegerij schuldig maakte, en daarenboven, omdat hij ook bedelarij uitoefende, en geenzins een middel van bestaan kon aantonen, besloten denzelven aan den Heer Officier bij de Regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Arnhem op te zenden, ten einde met denzelven verder te handelen zoo als zou vermeenen te behooren. Waarvan opgemaakt dit Proces verbaal, het welk na voorlezing door den veldwachter met ons is ondertekend

Get. ± H. Sporenburg en P. P. Everts

HORSTINK
KWALITEITSBOUWERS VAN HUIS UIT!

J.W. Frisostraat 15
7391 DJ Twello
Telefoon 0571 - 27 14 83
Fax 0571 - 27 10 36

Kamperfoeliestraat 17
7383 XS Voorst
Telefoon 0575 - 50 33 05

Luxe woningbouw
Aan- en verbouw
Complete badkamers
Utiliteitsbouw
Restauratie
Onderhoud

www.kwaliteitsbouwers.nl

ZEEFDRUKKERIJ KLUNDER

Gespecialiseerd in het drukken van:

- * Paraplu's * Katoenen/nylon tassen
- * Reclameborden * Stickers
- * Posters * Display's
- * Diverse Kunststoffen
- * Digitaal grootformaat printen op diverse materialen
- * En bekend met Speciale inkten.
b.v. krasloten - geur en glitter inkten

Op www.eigenshirt.nl vindt u het drukken van:

- * Textiel: van t-shirts tot bedrijfskleding
t-shirts vanaf 1 exemplaar ook mogelijk

Oude Rijksweg 19, Twello
Tel. 0571-276622
www.klunderzeefdruk.nl

 BOUWBEDRIJF GROOT ROESSINK

Enkweg 43 - Voorst - Telefoon: 0575 50 12 72

• Nieuwbouw • Verbouw • Onderhoud • Restauratie • Molenbouw

BOUWEN TUSSEN HEDEN EN
VERLEDEN

 RIWA
PRINT & DESIGN

- ontwerp/dtp/webdesign
- kopiëren zw/w en kleur
- grootformaat zw/w en kl
- textielbedrukking
- inbinden studiemateriaal
- lamineren klein en groot
- print je eigen behang
- pop-up doek incl. display

Van Ghentstraat 25 | 7391 CR TWELLO | T 0571-271104
F 0571-273432 | E info@riwa-copy.nl | I www.riwaprintendesign.nl

Het ontbrekende puzzelstukje voor al uw print- en inbindwerk

Bakker Bril Voorst

Het ruim twee eeuwen oude pand van bakker Bril is nog steeds (na enkele verbouwingen) in gebruik. Het pand staat op de monumentenlijst.

De bakkerij bestaat meer dan 150 jaar en zoon Paul is de 5e generatie Bril.

Het bedrijf is tegenwoordig uitgebreid met een koffie/theeschenkerij waar fietsers en wandelaars een welkome pauze kunnen houden. De bakkerij is geregeld doel van excursies. Er gaan dan stevast eigen-gemaakte produkten mee naar huis. Op de foto uit 1960 gaat de bakker met de bestelauto op weg om brood te bezorgen.

Op de foto uit 1960 gaat de bakker met de bestelauto op weg om brood te bezorgen.

Hof van Twello

Rijksweg 17a - 7391 MH Twello
Tel. 0571-270014

www.hofvantwello.nl

Voor Catering en Blote Voetenpad:
06-12635320

Geopend:

Wo. van 13.00 tot 17.00 uur

Do. en vr. van 10.00 tot 17.00 uur

Za. van 10.00 tot 16.00 uur

Van 1 mei tot 1 nov. ook op zondag geopend

Lekker | | Lokaal

Al meer dan 800 jaar wordt er geboerd op de grond waar nu Hof Van Twello gevestigd is. En dat niet zonder reden. In de bodem bevinden zich leem en oerlagen die het waterhoudend vermogen van de grond verhogen. En dat was veel waard in een tijd zonder beregeningsinstallaties. Nog steeds profiteren wij van deze bodemeigenschap. Onze wijngaard bijvoorbeeld groeide zeer voortvarend weg, en ook onze groenten, kleinfruit en boomgaarden hebben elk seizoen baat bij deze prima grond. Het bewijs leveren wij elke week in onze streekwinkel waar niet alleen onze eigen producten maar ook die van andere ambachtelijke producenten uit de streek te koop zijn. Van karnemelk tot geitenkaas, van hertenvlees tot de heerlijkste biefstukken. Ook voor al uw catering staan wij klaar! Informeer hier eens naar:
passievoorpuur@hofvantwello.nl

Elke dag een streekmenu